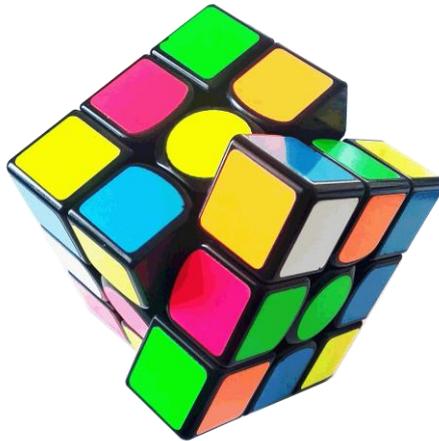

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

*Πρόγραμμα Καλλιέργειας Δεξιοτήτων
Πράξη: «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις δεξιότητες
μέσω εργαστηρίων» (MIS 5092064)*

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και
την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩ –
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΣΚΕΨΗ & ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ

Οικονομία και Ηθική

Πόσο δίκαιη είναι η σοκολάτα σου;

Αβδελλή Θεολογία (ΠΕ 70)

Περιεχόμενα

Φιλοσοφία - Σκοπιμότητα του Προγράμματος	4
Πληροφορίες Υλοποίησης	5
Προαπαιτούμενες γνώσεις για τον/την εκπαιδευτικό σχετικά με το «Δίκαιο Εμπόριο» και προετοιμασία υλικού	6
Ταυτότητα Προγράμματος	10
1 ^ο Εργαστήριο: «Από πού είσαι σοκολάτα;».....	13
Φύλλο εργασίας 1Α: Χώρες Παραγωγής Κόκκων Κακάου.....	14
Φύλλο εργασίας 1Β: Χώρες Κατανάλωσης Κόκκων Κακάου	15
2 ^ο Εργαστήριο: «Η αλυσίδα παραγωγής και κατανάλωσης της σοκολάτας μας ενώνει»	16
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: Υλικό προετοιμασίας για τον/την εκπαιδευτικό	19
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 : Υλικό προετοιμασίας για τον/την εκπαιδευτικό	25
3 ^ο εργαστήριο: Πόσο αξίζει ο κόπος τους;	27
Φύλλο εργασίας: Πόσο αξίζει ο κόπος τους;	28
4 ^ο εργαστήριο: Γνωρίζω το Δίκαιο Εμπόριο	29
Φύλλο εργασίας: Μαθαίνω για το Δίκαιο Εμπόριο	30
5 ^ο εργαστήριο: Δίκαιο Εμπόριο και 17 Παγκόσμιοι Στόχοι.....	31
Φύλλο εργασίας: Τι θα συνέβαινε αν.....	32
6 ^ο Εργαστήριο: Η Δύναμη του Καταναλωτή.....	33
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	34
Φύλλο Αξιολόγησης Αφίσας	35
7 ^ο Εργαστήριο: Αξιολογώ, και Σχεδιάζω Νέες Δράσεις	36
Φύλλο Εργασίας-Αξιολόγησης	37
Φύλλο αυτοαξιολόγησης	38
Χρήσιμοι σύνδεσμοι	39

Φιλοσοφία - Σκοπιμότητα του Προγράμματος

Οι σημερινοί μαθητές μεγαλώνουν και εκπαιδεύονται σε ένα κόσμο «χωρίς σύνορα». Ειδικότερα, η ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου δημιουργεί συνθήκες στις οποίες κάθε παιδί, αλλά και κάθε πολίτης, με το πρώτο μόλις γεύμα της ημέρας αλληλεπιδρά με ανθρώπους και περιοχές από διάφορα γεωγραφικά σημεία του πλανήτη. Κατ' αυτό τον τρόπο, οι καθημερινές καταναλωτικές επιλογές τους και συνήθειες επηρεάζουν άλλοτε θετικά και άλλοτε αρνητικά τον τρόπο διαβίωσης ανθρώπων και την περιβαλλοντική υγεία περιοχών που είναι πολύ πιθανόν να μη γνωρίσουν ποτέ από κοντά.

Κατά συνέπεια, ως πολίτες μιας παγκόσμιας κοινότητας είναι σημαντικό:

Α) να κατανοούν κριτικά τις επιπτώσεις που έχουν πολύπλοκα ζητήματα, όπως το εμπόριο, η παραγωγή, η διανομή και η κατανάλωση τροφίμων, στην κοινωνική και περιβαλλοντική ζωή του πλανήτη,

Β) να αναπτύσσουν αξίες, στάσεις και ικανότητες με τις οποίες να διαμορφώνουν προσωπική άποψη για τα πράγματα και τα γεγονότα γύρω τους,

Γ) να γνωρίζουν τις επιλογές τους και ως υπεύθυνοι παγκόσμιοι πολίτες να μπορούν να συμμετέχουν ενεργητικά επιδιώκοντας την επίλυση κοινωνικών, οικονομικών, και περιβαλλοντικών ζητημάτων που θέτουν εμπόδια στη βιωσιμότητα του πλανήτη μας.

Με αφετηρία το προαναφερθέν πλαίσιο σχεδιάστηκε το πρόγραμμα «Πόσο δίκαιη είναι η σοκολάτα σου;» το οποίο εξετάζει επιπτώσεις του Παγκόσμιου¹ Εμπορίου στην ζωή μικρών καλλιεργητών σε αναπτυσσόμενες χώρες σε αντιδιαστολή με εκείνες του Δίκαιου Εμπορίου. Ακολουθεί εκτενέστερη παρουσίασή του προγράμματος.

¹ Με τον όρο Παγκόσμιο Εμπόριο στο παρών πρόγραμμα νοείται το Κοινό - Συμβατικό Εμπόριο

Πληροφορίες Υλοποίησης

Το πρόγραμμα με τίτλο: «Πόσο δίκαιη είναι η σοκολάτα σου;» Σκοπό έχει να βοηθήσει τα παιδιά με διερευνητικές και συνεργατικές διδακτικές μεθόδους και τεχνικές, αρχικά, να εξετάσουν την αλυσίδα παραγωγής και κατανάλωσης της σοκολάτας, ενός δημοφιλούς προϊόντος, και να εξηγήσουν τη σύνδεσή τους με άλλους ανθρώπους στον κόσμο μέσω του Παγκόσμιου Εμπορίου. Στη συνέχεια, να εντοπίσουν διαδικασίες του Παγκόσμιου Εμπορίου που συνεισφέρουν στην αύξηση των ανισοτήτων μεταξύ ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών και να γνωρίσουν τις εναλλακτικές μεθόδους του Δίκαιου Εμπορίου. Τέλος, να συνειδητοποιήσουν την «καταναλωτική τους δύναμη» και να συζητήσουν πώς αυτή μπορεί να συνεισφέρει στην βιώσιμη ανάπτυξη, ακολουθώντας πρακτικές και αρχές Δίκαιου Εμπορίου.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο συγκεκριμένο πρόγραμμα είναι κυρίως συντονιστικός ώστε οι δραστηριότητες του να διαδέχονται η μία την άλλη ομαλά και μέσα σε προκαθορισμένα χρονικά πλαίσια.

Το πρόγραμμα συνδέεται με τα μαθήματα της Γεωγραφίας, των Μαθηματικών, της Γλώσσας και της Πολιτικής και Κοινωνικής Αγωγής γι' αυτό το λόγο, προτείνεται κατά την εφαρμογή του να αξιοποιηθούν διδακτικές ώρες πέρα εκείνων που σχετίζονται με τα εργαστηρίων δεξιοτήτων και να ενσωματωθεί στο ευρύτερο αναλυτικό πρόγραμμα της ΣΤ' τάξης του Δημοτικού.

Οι δεξιότητες στόχευσης είναι η ενσυναίσθηση, η πολιτειότητα (δεξιότητες ζωής) και η δεξιότητα της γνώσης και κριτικής κατανόησης του κόσμου (δεξιότητα του νου). Στόχος τα παιδιά να μπορούν να αντιλαμβάνονται τη θέση και τις αγωνίες των μικρών καλλιεργητών σε απομακρυσμένα μέρη της γης, να κατανοούν τις γενεσιουργές αιτίες των προβλημάτων τους, και να συζητούν τους πιθανούς τρόπους βελτίωσης της κατάστασης τους.

Στο πρόγραμμα προτείνονται εργασίες οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση και αυτοαξιολόγηση των παιδιών ωστόσο, απαραίτητη θεωρείται και η μέθοδος της καταγραφής παρατηρήσεων από τον/την εκπαιδευτικό κατά τη διεξαγωγή του προγράμματος ώστε να τεκμηριώνεται το επίπεδο δεξιοτήτων των μαθητών/τριών.

Προαπαιτούμενες γνώσεις για τον/την εκπαιδευτικό σχετικά με το «Δίκαιο Εμπόριο» και προετοιμασία υλικού

Το παρακάτω πληροφοριακό υλικό σκοπό έχει να ενημερώσει τον/την εκπαιδευτικό που θα επιλέξει να διεξάγει το συγκεκριμένο πρόγραμμα με τους/τις μαθητές/τριές του/της για την ιστορία, το σκοπό, τις αρχές και το σήμα του «Δίκαιου Εμπορίου».

Το συγκεκριμένο πληροφοριακό κείμενο προτείνεται να αξιοποιηθεί από τον/την εκπαιδευτικό για τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού (καρτέλες πληροφοριών) κατάλληλου για τις ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των μαθητών/τριών του, το οποίο χρησιμεύει στη διεξαγωγή του 4^{ου} εργαστηρίου με τίτλο: «Γνωρίζω το Δίκαιο Εμπόριο».

Τι είναι το «Δίκαιο Εμπόριο»;

Το Δίκαιο Εμπόριο αποτελεί παγκόσμιο κίνημα το οποίο ορίζει ως στόχο του να βελτιώνει τη ζωή των μικρών αγροτών και εργαζομένων στις αναπτυσσόμενες χώρες. Μέσω των διαδικασιών του διασφαλίζει ότι μικροί καλλιεργητές, εργάτες και βιοτέχνες σε Ασία, Αφρική και Νότια Αμερική διαθέτουν πλέον τη δυνατότητα να πουλούν τα προϊόντα τους σε αγορές της Ευρώπης, των Η.Π.Α., του Καναδά και της Αυστραλίας και να αμείβονται δίκαια. Αυτό το επιτυγχάνουν βοηθώντας τους μικρούς καλλιεργητές και παραγωγούς να δημιουργούν τοπικούς συνεταιρισμούς και να πωλούν τα προϊόντα τους απευθείας σε οργανισμούς Δίκαιου Εμπορίου καταργώντας τους ενδιάμεσους αγοραστές και πωλητές.

Οι οργανισμοί Δίκαιου Εμπορίου με διαφανείς διαδικασίες συνεργασίας και διαπραγμάτευσης με όλα τα μέλη των συνεταιρισμών ορίζουν την ελάχιστη τιμή αγοράς του προϊόντος η οποία, σύμφωνα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε χώρας, εξασφαλίζει στους αγρότες τουλάχιστον: υγιεινό φαγητό, καθαρό νερό, αξιοπρεπές σπίτι, εκπαίδευση, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, ρούχα, μετακινήσεις, και έκτακτα έξοδα για τον/την παραγωγό ή τον/την εργαζόμενο/-η και την οικογένειά τους. Οι οργανισμοί Δίκαιου Εμπορίου πληρώνουν προκαταβολικά το 50% της αξίας του προϊόντος στους μικρούς παραγωγούς και το υπόλοιπο μετά την πώλησή του. Με αυτό τον τρόπο οι παραγωγοί νιώθουν ασφάλεια για το μέλλον τους και μπορούν να επενδύουν στις επόμενες δράσεις τους. Επίσης, οι οργανισμοί Δίκαιου Εμπορίου πριμοδοτούν με ποσοστό του κέρδους τους το συνεταιρισμό των μικρών παραγωγών ώστε να επενδύουν στη βελτίωση των υποδομών της κοινότητάς τους (π.χ υδροδότηση, αποχετευτικό σύστημα, σχολείο, κέντρο υγείας, δρόμοι κλπ). Η απόφαση για το είδος της επένδυσης λαμβάνεται συλλογικά με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων.

Πότε ξεκίνησε και πως αναπτύχθηκε το Δίκαιο Εμπόριο;

Δεν υπάρχει συναίνεση για το πότε εμφανίστηκε η πρώτη δράση Δίκαιου Εμπορίου. Ωστόσο, έχει καταγραφεί ότι το 1946 μια Αμερικανίδα επιχειρηματίας η Edna Ruth

Byler άρχισε να πουλά τα κεντήματα μιας γυναικείας ομάδας ραπτικής από το Πουέρτο Ρίκο σε φίλους και γείτονες στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Το πρώτο κατάστημα με προϊόντα Δίκαιου Εμπορίου εμφανίστηκε στις Η.Π.Α. το 1958. Στην Ευρώπη το πρώτο κατάστημα δημιουργήθηκε το 1969 στη Δανία· στην αρχή πουλούσε μόνο ζαχαροκάλαμο και χειροτεχνήματα, ενώ αργότερα, το 1979, προσέθεσε στα ράφια του καφέ από συνεταιρισμό μικρών καλλιεργητών της Γουατεμάλας.

Στην Ευρώπη, το Δίκαιο Εμπόριο έχει αναγνωριστεί επίσημα από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2006), την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (2009), την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2009) και την Επιτροπή των Περιφερειών (2010).

Σήμερα το Παγκόσμιο Δίκαιο Εμπόριο έχει περισσότερους από 1.000.000 μικρούς παραγωγούς, που συμμετέχουν σε περίπου 3.000 συνεταιρισμούς σε πάνω από 50 αναπτυσσόμενες χώρες. Τα προϊόντα τους πωλούνται σε περίπου 1.500 καταστήματα «Δίκαιου Εμπορίου» σε όλο τον κόσμο και σε αυτά προσφέρονται προϊόντα όπως τσάι, κακάο, σοκολάτες, ξηροί καρποί, πορτοκάλια, μπανάνες, μπαχαρικά, κρασί, λουλούδια, ρούχα, καλλυντικά, κοσμήματα, μπάλες ποδοσφαίρου, χειροτεχνήματα κ.αλ..

Ποιος είναι ο σκοπός και οι αρχές του Δίκαιου Εμπορίου;

Ο σκοπός και οι αρχές του Δίκαιου Εμπορίου συμφωνήθηκαν το 2009 στη «Χάρτα των Αρχών του Δίκαιου Εμπορίου» οι οποίες ανανεώθηκαν το 2018. Συγκεκριμένα, ο σκοπός του Δίκαιου Εμπορίου είναι να διασφαλίσει ένα δικαιότερο διεθνές εμπόριο στις επικρατούσες εμπορικές αγορές. Οι Οργανισμοί που επιθυμούν να φέρουν τον τίτλο του Δίκαιου Εμπορίου οφείλουν να ακολουθούν τις παρακάτω 10 αρχές:

1. Δίνουν ευκαιρίες σε μη προνομιούχους παραγωγούς ώστε να περάσουν από την οικονομική ανασφάλεια και φτώχεια στην οικονομική αυτάρκεια και κυριότητα.
2. Στηρίζονται στη διαφάνεια και λογοδοσία των διαδικασιών που ακολουθούν στις εμπορικές τους σχέσεις με όλους τους εμπλεκόμενους.
3. Διεξάγουν τις εμπορικές συναλλαγές με διαδικασίες που προστατεύουν την οικονομική, κοινωνική, και περιβαλλοντική ευημερία των περιθωριοποιημένων μικρών παραγωγών και δε μεγιστοποιούν το κέρδος εις βάρος τους.
4. Προσφέρουν μια δίκαιη τιμή, η οποία προκύπτει από αμοιβαία διαπραγμάτευση, ακολουθώντας την αρχή «ίση αμοιβή για ίση εργασία, μεταξύ γυναικών και ανδρών», και συμφωνείτε από όλους μέσω διαλόγου και συμμετοχής.
5. Σέβονται τα δικαιώματα του παιδιού των Ηνωμένων Εθνών και τους τοπικούς νόμους για την παιδική εργασία. Εξασφαλίζουν ότι στην παραγωγή των προϊόντων δεν υπάρχει καταναγκαστική εργασία στο εργατικό δυναμικό ή τους οικιακούς εργάτες.
6. Αναπτύσσουν τις συνεργασίες χωρίς διακρίσεις σχετικά με την πρόσληψη, την αμοιβή, την πρόσβαση στην κατάρτιση, την προαγωγή, την διακοπή της

σύμβασης ή τη συνταξιοδότηση με βάση τη φυλή, την κάστα, την εθνική προέλευση, τη θρησκεία, την αναπηρία, το φύλο, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, τη συνδικαλιστική ιδιότητα, την πολιτική ένταξη, την ένδειξη HIV/AIDS ή την ηλικία.

7. Εξασφαλίζουν ότι τηρούνται καλές συνθήκες εργασίας σύμφωνα με τους νόμους που ισχύουν σε κάθε κράτος και τον κανονισμό υγείας και ασφάλειας του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας (ILO).

8. Βοηθούν την ανάπτυξη των ικανοτήτων των μικρών παραγωγών με εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες ώστε να βελτιώνουν τις διαχειριστικές όσο και τις παραγωγικές τους δυνατότητες καθώς και την πρόσβαση στις διάφορες αγορές (τοπικές / περιφερειακές / διεθνείς / δίκαιου εμπορίου και συμβατικές), ανάλογα με την περίπτωση.

9. Προωθούν τους στόχους του Δίκαιου και Αλληλέγγυου Εμπορίου και ευαισθητοποιούν το κοινό για την ανάγκη μεγαλύτερης δικαιοσύνης στο παγκόσμιο εμπόριο. Παρέχουν πληροφορίες για τον εαυτό τους και τα προϊόντα που διαθέτουν στην αγορά.

10. Εξασφαλίζουν ότι η παραγωγή του προϊόντος δε βλάπτει το περιβάλλον, μεγιστοποιώντας τις βιολογικές καλλιέργειες, χρησιμοποιώντας τοπικές πρώτες ύλες και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και ελαχιστοποιώντας την αύξηση των αερίων του θερμοκηπίου.

Φωτο: Οι 10 αρχές του Δίκαιου Εμπορίου. Πηγή: World Fair Trade Day Greece

Πώς αναγνωρίζουμε τα προϊόντα Δίκαιου Εμπορίου;

Το 1997 ιδρύθηκε η παγκόσμια ένωση «Fairtrade Labelling Organisations International» (FLO) η οποία πιστοποιεί τα προϊόντα Δίκαιου Εμπορίου με ειδικό σήμα.

Προϊόντα που φέρουν το σήμα/ετικέτα πιστοποιούν ότι δημιουργούνται σε συνθήκες που συμφωνούν με τα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά διεθνή πρότυπα που αντιπροσωπεύουν το Δίκαιο Εμπόριο.

Το σήμα συμβολίζει τη σχέση μεταξύ καταναλωτών και παραγωγών, συνεταιρισμών και εμπόρων, αγροτών και εργαζομένων στην κοινή τους προσπάθεια να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής και την ευημερία όλων των ανθρώπων μέσα από τις καθημερινές αγορές. Στο σήμα ο γαλάζιος ουρανός συμβολίζει την αισιοδοξία, το πράσινο την εύφορη γη και την ανάπτυξη και το σηκωμένο χέρι την ενδυνάμωση (δύναμη, στήριξη, συμπαράσταση).

Άλλο σήμα που μπορεί να βρεθεί σε συσκευασίες πιστοποιημένων προϊόντων Δίκαιου Εμπορίου είναι το σήμα του Παγκόσμιου Οργανισμού Δίκαιου Εμπορίου.

Η πιστοποίηση των προϊόντων δίκαιου εμπορίου με το ειδικό σήμα/ετικέτα ήταν καθοριστική για την ανάπτυξη του διότι:

Α) βοήθησε στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των καταναλωτών οι οποίοι τώρα πια μπορούν να αναγνωρίζουν τα προϊόντα Δίκαιου Εμπορίου.

Β) επέτρεψε την πώληση των προϊόντων Δίκαιου Εμπορίου σε αλυσίδες σούπερ μάρκετ καθιστώντας τα διαθέσιμα σε μεγάλες καταναλωτικές αγορές.

Τα τελευταία χρόνια το Δίκαιο Εμπόριο έχει δεχθεί κριτική για τη σηματοδότηση των προϊόντων του. Υποστηρίζεται ότι το σήμα/ετικέτα χρησιμοποιείται ως εργαλείο διαφήμισης για να προσελκύει τους καταναλωτές των ανεπτυγμένων χωρών ώστε να πληρώνουν υψηλότερες τιμές για τα προϊόντα που αγοράζουν χωρίς όμως να ωφελούνται όσο θα έπρεπε οι παραγωγοί στις αναπτυσσόμενες χώρες. Επίσης, υποστηρίζεται ότι το σήμα Δίκαιου Εμπορίου, με την πάροδο του χρόνου έχει χάσει τον αρχικό του προσανατολισμό, να ενδυναμώνει τους τοπικούς μικρούς παραγωγούς, και τώρα, χρησιμοποιείται απλώς ως εγγύηση κατά της εκμετάλλευσης.

Ωστόσο, είναι κοινά αποδεκτό ότι παρά τις ατέλειές του, το κίνημα του Δίκαιου Εμπορίου συνεχίζει να παρέχει ευκαιρίες σε περιθωριοποιημένους εργαζόμενους σε όλο τον κόσμο.

Πηγές:

Bondarenko, P. (2018, Ιανουάριος 15). *Fair trade*. Ανάκτηση από Encyclopedia Britannica: <https://www.britannica.com/topic/fair-trade>

Fair Trade Advocacy Office. (2018, September 25). *The International Fair Trade Charter*. Ανάκτηση από world fair trade day Greece: https://worldfairtradedaygreece.files.wordpress.com/2019/05/c_28062018_ftcharter_v3-greek.pdf

Fair Trade Hellas. *Συχνές Ερωτήσεις*. Ανάκτηση από Fair Trade Hellas: <https://www.fairtrade.gr/syxnes-erothseis/>

World Fair Trade Day Greece, *Οι δέκα αρχές του Δίκαιου Εμπορίου*, <https://worldfairtradedaygreece.com/2019/04/22/%CE%BF%CE%B9-10-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%AD%CF%82-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B4%CE%AF%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CE%BF%CF%85-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BB%CE%AD%CE%B3%CE%B3%CF%85%CE%BF%CF%85/>

Ταυτότητα Προγράμματος

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΣΧΟΛΕΙΟ		ΤΜΗΜΑ.....	ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ:
Θεματική	Δημιουργώ και καινοτομώ Δημιουργική Σκέψη και Πρωτοβουλία	Υποθεματική	Οικονομία και ηθική
ΒΑΘΜΙΔΑ/ΤΑΞΕΙΣ (που προτείνονται)	Α/θμια: Έκτη Δημοτικού (ΣΤ'). Μπορεί να εφαρμοσθεί και σε Γυμνασιακές τάξεις.		
Τίτλος	Πόσο Δίκαιη είναι η Σοκολάτα σου;		
Δεξιότητες στόχευσης του προγράμματος	Δεξιότητες Ζωής και Δεξιότητες του Νου. Κεντρικές δεξιότητες στόχευσης: Α. Πολιτειότητα Β. Ενσυναίσθηση Γ. Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου.		
Σύνδεση με τη Βασική Θεματική	Επιχειρηματικότητα, Αγωγή Σταδιοδρομίας, Γνωριμία με Επαγγέλματα		

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο/τίτλος	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
<p>Στο 1^ο εργαστήριο τα παιδιά επιδεικνύουν <u>υπευθυνότητα</u> για την ολοκλήρωση συγκεκριμένου έργου και εξασκούνται στην <u>αναλυτική και κριτική σκέψη</u> χρησιμοποιώντας αποδεικτικά στοιχεία για να ονοματίσουν τις γεωγραφικές περιοχές που ευδοκμεί το κακαόδεντρο και να εξηγήσουν γιατί το κακάο δεν καλλιεργείται σε περιοχές (π.χ Ευρώπη) ή χώρες (π.χ Ελλάδα) που το καταναλώνουν.</p>	<p>Από πού είσαι σοκολάτα;</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Το εργαστήριο ξεκινά με ένα παιχνίδι για την σύνδεση της ομάδας «σπάσιμο πάγου». • Συνεχίζει με συνεργατική δραστηριότητα ανάγνωσης στατιστικών σχεδιαγραμμάτων και διεξαγωγή συμπερασμάτων για τις χώρες παραγωγής και κατανάλωσης της σοκολάτας.
<p>Στο 2^ο εργαστήριο τα παιδιά εξασκούνται στη δεξιότητα της <u>πολιτειότητας</u> συνεργαζόμενα μεταξύ τους για την ολοκλήρωση ενός κοινού έργου και στην δεξιότητα της <u>προσαρμοστικότητας</u>, αφού αν χρειαστεί θα αλλάξουν/διορθώσουν απόψεις που αποδεδειγμένα έσφαλαν (στην διαδικασία παραγωγής και κατανάλωσης μιας σοκολάτας). Επίσης, θα χρησιμοποιήσουν τη δεξιότητα της <u>γνώσης και κριτικής κατανόησης του κόσμου</u> για να εξηγήσουν με ποιον τρόπο οι καταναλωτικές μας συνήθειες, μάς συνδέουν με ανθρώπους σε άλλους τόπους.</p>	<p>Η αλυσίδα παραγωγής και κατανάλωσης μιας σοκολάτας μας ενώνει.</p> 	<p>Το εργαστήριο χωρίζεται σε δύο μέρη: στο</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1^ο μέρος τα παιδιά δημιουργώντας ιστοριογραμμή με φωτογραφίες γνωρίζουν την αλυσίδα παραγωγής και κατανάλωσης μιας σοκολάτας. • Στο 2^ο μέρος με παιχνίδι προσομοίωσης αντιλαμβάνονται πως το παγκόσμιο εμπόριο και ειδικότερα το εμπόριο της σοκολάτας μας ενώνει.
<p>Στο 3^ο εργαστήριο τα παιδιά αξιοποιώντας δεξιότητες <u>γνώσης και κριτικής κατανόησης του κόσμου</u> αναστοχάζονται γενεσιουργίες αιτίες καταπάτησης ανθρώπινων δικαιωμάτων. Επίσης, επιδεικνύουν τη δεξιότητα της <u>ενσυναίσθησης</u> εκφράζοντας σκέψεις, αγωνίες, προβλήματα των μικρών καλλιεργητών σε απομακρυσμένα μέρη της γης.</p>	<p>Πόσο αξίζει ο κόσμος τους;</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Τα παιδιά συνεργαζόμενα κατανέμουν τα έσοδα από την πώληση μιας σοκολάτας σε όσους συμμετέχουν στην παραγωγή της, αιτιολογούν και συγκρίνουν τις επιλογές τους. • Παρακολουθούν βίντεο, και συγκρίνουν τη δική τους πρόταση με ότι συμβαίνει συχνά στην πραγματικότητα. • Συζητούν στην ολομέλεια και αξιολογούν την πραγματικότητα με όρους δικαιοσύνης και ανθρώπινων δικαιωμάτων.

<p>Στο 4^ο εργαστήριο τα παιδιά χρησιμοποιώντας δεξιότητες <u>αυτόνομης μάθησης</u> αποκτούν γνώσεις για το Δίκαιο Εμπόριο με ελάχιστη επιτήρηση. Επίσης εφαρμόζοντας τη δεξιότητα της <u>πολιτείας</u> εκφράζουν απόψεις για το τι είναι δυνατόν να γίνει για να βελτιωθεί η ζωή στις αναπτυσσόμενες χώρες.</p>	<p>Γνωρίζω το Δίκαιο Εμπόριο</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποιείται η μέθοδος «Παζλ» (jigsaw) ώστε τα παιδιά να γνωρίσουν το θέμα του Δικαιου Εμπορίου. • Παρακολουθούν βίντεο για να συγκρίνουν όσα έμαθαν με όσα παρουσιάζονται στο βίντεο, και συζητούν τρόπους βελτίωσης της ζωής στις αναπτυσσόμενες χώρες.
<p>Στο 5^ο εργαστήριο τα παιδιά εφαρμόζοντας δεξιότητες <u>γνώσης και κριτικής κατανόησης του κόσμου</u> αξιολογούν τον αντίκτυπο του Παγκόσμιου Εμπορίου στην ανθρώπινη ζωή και το φυσικό περιβάλλον. Επίσης, εφαρμόζοντας τη δεξιότητα της <u>πολιτείας</u> συζητούν για το τι μπορεί να γίνει ώστε να βελτιωθεί το Παγκόσμιο Εμπόριο με σκοπό την επίτευξη των 17 Παγκόσμιων Στόχων.</p>	<p>Δίκαιο Εμπόριο και 17 Παγκόσμιοι Στόχοι</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Εφαρμόζεται ιδεοκαταιγισμός με θέμα: τα σημαντικότερα προβλήματα του πλανήτη. • Προβάλλεται βίντεο για τους 17 Παγκόσμιους Στόχους • Συνεργατικά ανακαλύπτουν τη σχέση των 17 Παγκόσμιων Στόχων με το Δίκαιο Εμπόριο και το Παγκόσμιο Εμπόριο. • Παίρνουν συνέντευξη από ειδικό προσκεκλημένο για το θέμα.
<p>Στο 6^ο εργαστήριο τα παιδιά αξιοποιούν δεξιότητες <u>κριτικής και αναλυτικής σκέψης</u> χρησιμοποιώντας αποδεικτικά στοιχεία για να στηρίξουν την άποψή τους σχετικά με τη φράση η «δύναμη του καταναλωτή». Επίσης, αξιολογούν τις επιπτώσεις διαφορετικών καταναλωτικών επιλογών και, τέλος, εξασκώντας τη δεξιότητα της <u>πολιτείας</u> ενεργούν ως υπεύθυνοι πολίτες και ενημερώνουν την τοπική κοινωνία.</p>	<p>Η δύναμη του καταναλωτή</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Τα παιδιά διεξάγουν μικρή έρευνα σχετικά με τις καταναλωτικές τους συνήθειες, • συζητούν στην ολομέλεια ή στις ομάδες τους τη φράση «Η δύναμη του καταναλωτή» και • δημιουργούν αφίσες με θέμα το Δίκαιο Εμπόριο και τη δύναμη του καταναλωτή.
<p>Στο 7^ο εργαστήριο τα παιδιά αξιοποιώντας δεξιότητες <u>γνώσης και κριτικής κατανόησης</u> αναστοχάζονται τις αξίες και τις πεποιθήσεις τους σχετικά με όσα έκαναν στο πρόγραμμα. Τέλος, ενεργώντας ως υπεύθυνοι πολίτες εφαρμόζουν δεξιότητες <u>πολιτείας</u> και συζητούν για τα επόμενα βήματα ώστε να συμμετέχουν ενεργητικά στην διάδοση των αρχών και του σκοπού του Δικαιου Εμπορίου στη σχολική ή τοπική κοινωνία.</p>	<p>Βάζω στόχους και προχωρώ - Αξιολόγηση</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Σε φύλλο εργασίας καταγράφουν τι έμαθαν για το Δίκαιο Εμπόριο, • συζητούν για τη μελλοντική ανάληψη δράσεων και • αξιολογούν το πρόγραμμα αλλά και αυτό-αξιολογούνται.

1^ο Εργαστήριο: Από πού είσαι σοκολάτα;

Διάρκεια	1 διδακτική ώρα
Σύνδεση με Αναλυτικό Πρόγραμμα	<i>Γεωγραφία:</i> Οι κλιματικές ζώνες της Γης. Ζώνες βλάστησης. <i>Μαθηματικά:</i> Ενότητα 4. Απεικονίζω δεδομένα
Δεξιότητες:	<i>Υπευθυνότητα :</i> Υποβάλλουν την εργασία τους σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. <i>Κριτική – Αναλυτική σκέψη:</i> Χρησιμοποιούν αποδεικτικά στοιχεία για να στηρίξουν τις απόψεις τους.
Υλικά	Φωτοτυπίες: φύλλο εργασίας 1Α , φύλλο εργασίας 1Β, παγκόσμιος χάρτης, πινέζες δύο χρωμάτων.

1^ο βήμα: Τα παιδιά παίζουν παιχνίδι για να γνωρίσουν τη σχέση τους με τη σοκολάτα. Στέκονται όρθια και επιλέγουν μέρος (αριστερά ή δεξιά της τάξης) για να σταθούν. Ο/Η εκ/κός λέει: π.χ Τι προτιμάτε: σοκολάτα γάλακτος ή σοκολάτα υγείας, λευκή ή μαύρη σοκολάτα, μπισκότο σοκολάτας ή παγωτό σοκολάτας κλπ. Η δραστηριότητα εκτελείται για μερικούς γύρους. Ακολουθεί σύντομη συζήτηση για τις συνήθειες τους.

2ο βήμα: Στην ολομέλεια συζητούν τι γνωρίζουν για τη σοκολάτα με ερωτήματα όπως: «Ποια είναι η πρώτη ύλη που χρησιμοποιούμε για την παρασκευή σοκολάτας;» «Στην Ελλάδα έχουμε κακαόδεντρα;» «Σε ποιες χώρες ευδοκούν τα κακαόδεντρα;»

3^ο βήμα: Δημιουργούν ομάδες των τεσσάρων. Δύο παιδιά της ομάδας εργάζονται στο φύλλο εργασίας 1Α (χώρες-παραγωγοί κακάο) και τα άλλα δύο εργάζονται στο φύλλο εργασίας 1Β (χώρες-καταναλωτές κακάο). Παρατηρούν τα διαγράμματα και έχουν 3 λεπτά χρόνο να δημιουργήσουν ερωτήσεις που σχετίζονται με αυτά. Αφού ολοκληρωθούν τα 3 λεπτά, οι δυάδες ανταλλάσσουν τα φύλλα εργασίας και απαντούν τις ερωτήσεις.

4ο βήμα: Στην ολομέλεια, η ομάδα που δημιούργησε συνολικά τις λιγότερες ερωτήσεις τις ανακοινώνει πρώτη μαζί με τις απαντήσεις τους. Αυτές καταγράφονται στον πίνακα από τον/την εκπαιδευτικό. Κατόπιν, συμπληρώνουν και οι υπόλοιπες ομάδες τις δικές τους ερωτήσεις και απαντήσεις χωρίς να επαναλαμβάνονται.

5^ο βήμα: Στην ολομέλεια ελέγχουν και συζητούν την ορθότητα των απαντήσεων σύμφωνα με τα διαγράμματα των φύλλων εργασίας. Παράλληλα, εντοπίζουν στον παγκόσμιο χάρτη τις χώρες παραγωγής και τις χώρες κατανάλωσης και τοποθετούν επάνω τους ένα διακριτικό στοιχείο (π.χ. κόκκινη, πράσινη πινέζα) και καταλήγουν σε συμπεράσματα για τα σημεία παραγωγής και κατανάλωσης.

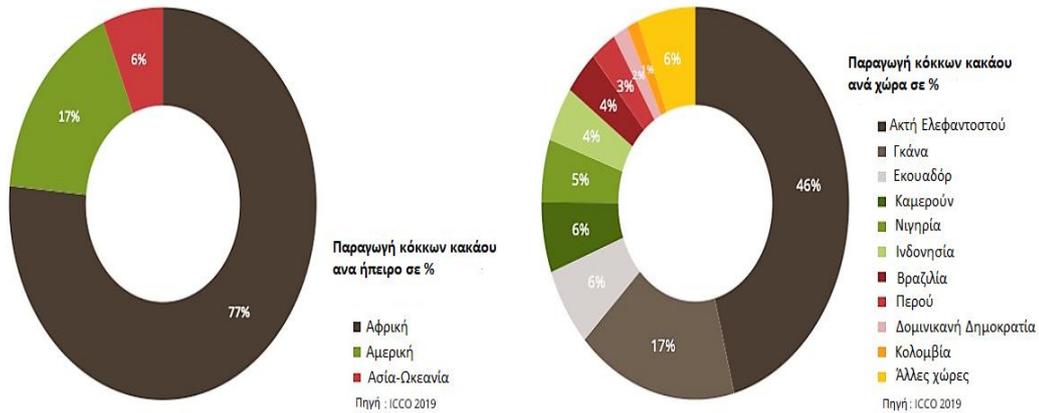
6^ο βήμα: Τα παιδιά στις ομάδες τους απαντούν τις ερωτήσεις: «Γιατί το κακάο δεν καλλιεργείται εκεί που καταναλώνετε;», «Στην Ευρώπη ή στην Ελλάδα ευδοκούν τα κακαόδεντρα; ναι ή όχι και γιατί;» Ανακοινώνουν τις απαντήσεις τους και ακολουθεί σχετική συζήτηση για τις κλιματολογικές συνθήκες που απαιτούνται για την καλλιέργεια κακαόδεντρων.

Φύλλο εργασίας 1Α: Χώρες Παραγωγής Κόκκων Κακάου

Ομάδα: _____ Ημερομηνία _____

Παρατηρήστε τα παρακάτω σχεδιαγράμματα. Δημιουργήστε σε τρία λεπτά ερωτήσεις που να σχετίζονται με αυτά. Ζητήστε από τα άλλα 2 μέλη της ομάδας σας

να τις απαντήσουν.

Πηγή Στατιστικών Διαγραμμάτων: <https://www.kakaoplattform.ch/about-cocoa/cocoa-facts-and-figures>

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

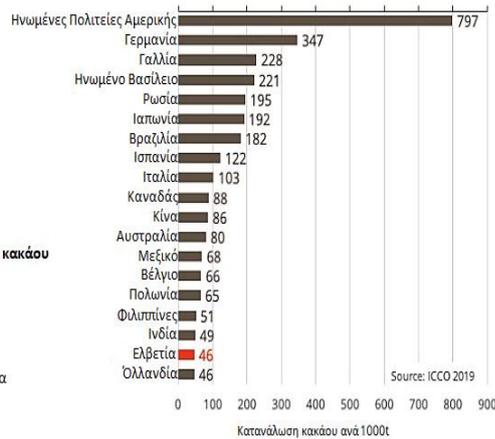
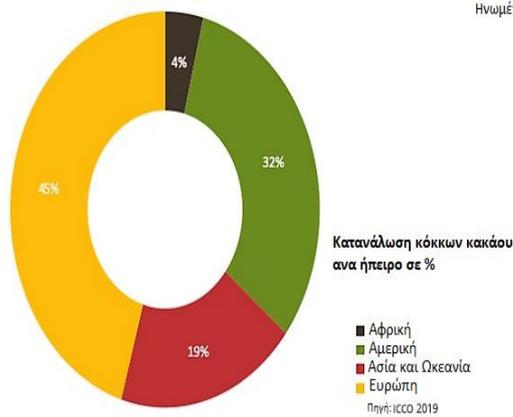
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Φύλλο εργασίας 1B: Χώρες Κατανάλωσης Κόκκων Κακάου

Ομάδα: _____ Ημερομηνία _____

Παρατηρήστε τα παρακάτω σχεδιαγράμματα. Δημιουργήστε σε τρία λεπτά ερωτήσεις που να σχετίζονται με αυτά. Ζητήστε από τα άλλα μέλη της ομάδας σας να τις απαντήσουν.

Πηγή Στατιστικών Διαγραμμάτων: <https://www.kakaoplattform.ch/about-cocoa/cocoa-facts-and-figures>

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

2^ο Εργαστήριο: Η αλυσίδα παραγωγής και κατανάλωσης της σοκολάτας μας ενώνει.

Διάρκεια	2 διδακτικές ώρες
Σύνδεση με Αναλυτικό πρόγραμμα	Μπορούν να δημιουργηθούν συνδέσεις με τα κεφάλαια του μαθήματος «Φυσικά»: Ενέργεια και Οικοσυστήματα
Δεξιότητες	<i>Πολιτειότητα:</i> Συνεργάζονται για να ολοκληρώσουν μαζί με άλλους ένα κοινό σκοπό. <i>Προσαρμοστικότητα:</i> Αλλάζουν τις απόψεις τους, εφόσον αποδειχτεί με λογικά επιχειρήματα ότι είναι απαραίτητο. <i>Γνώση και Κριτική κατανόηση του κόσμου:</i> Εξηγούν πώς οι άνθρωποι συνδέονται μεταξύ τους μέσω του Παγκόσμιου Εμπορίου.
Προετοιμασία	Εκτύπωση και κόψιμο: α) φωτογραφιών, β) περιγραφών τους, και γ) ιδιοτήτων ατόμων (παράρτημα 1 & παράρτημα 2).
Υλικά	Χαρτί του μέτρου, κόλλες, ψαλίδια, μαρκαδόροι, βίντεο προβολέας, σύνδεση με το διαδίκτυο, κουβάρι σπάγκου

1^η δραστηριότητα: Η ζωή μιας σοκολάτας

1^ο βήμα: Τα παιδιά θυμούνται από το προηγούμενο εργαστήριο το ταξίδι των κόκκων του κακάου από τις χώρες παραγωγής στις χώρες κατανάλωσης. Γράφουν στο πρόχειρο τετράδιο τους τα στάδια ζωής μιας σοκολάτας από το χωράφι ως τα χέρια του καταναλωτή, όπως τα φαντάζονται.

2^ο βήμα: Στην ολομέλεια τα μισά παιδιά παίρνουν φωτογραφίες και τα άλλα μισά τις πληροφορίες/λεζάντες που τις συνοδεύουν (Παράρτημα 1). Κινούνται στην τάξη και βρίσκουν το ταίρι τους ώστε να ενώσουν κάθε φωτογραφία με την αντίστοιχη λεζάντα της. Κατόπιν, τα παιδιά συζητώντας δημιουργούν σε χαρτί του μέτρου μια ιστοριογραμμή τοποθετώντας τις φωτογραφίες και τις λεζάντες με τέτοιο τρόπο ώστε να παρουσιάζονται τα στάδια ζωής μιας σοκολάτας σε λογική χρονική σειρά.

3^ο βήμα: Παίρνουν καρτέλες (Παράρτημα 1) με τις ειδικότητες/ιδιότητες ανθρώπων οι οποίοι συμμετέχουν στην αλυσίδα παραγωγής και κατανάλωσης μιας σοκολάτας και τις τοποθετούν στο στάδιο ζωής που τους αντιστοιχεί.

4^ο βήμα: Παρακολουθούν το μεταφρασμένο στα ελληνικά βίντεο, που δημιούργησε η οργάνωση Fair Trade, με τίτλο [«My fair trade adventure»](#).

5^ο βήμα: Στην ολομέλεια συζητούν: α) την ορθότητα της ιστοριογραμμής, και των αρχικών τους σκέψεων, κάνουν διορθώσεις αν χρειάζεται και αναρτούν την ιστοριογραμμή σε εμφανές μέρος της τάξης, β) τις διαφορές που παρατήρησαν στη διαδικασία επεξεργασίας των κόκκων του κακάου (η ζύμωση άλλοτε γίνεται με

φύλλα μπανανιάς και άλλοτε σε ειδικά κουτιά) και γ) ότι τα εντυπωσίασε θετικά ή αρνητικά.

2^η δραστηριότητα: Η σοκολάτα μας ενώνει

1^ο βήμα: Οχτώ παιδιά στέκονται σε κύκλο, ενώ, τα υπόλοιπα παρακολουθούν τη διαδικασία και συμμετέχουν στη συζήτηση. Κάθε παιδί από τα οχτώ έχει ένα ρόλο τον οποίο κρεμάει ή καρφισώνει μπροστά του ώστε να είναι ορατός από όλους. (Παράτημα 2)

2^ο βήμα: Ένα παιδί κρατά την άκρη του σπάγκου και δίνει το υπόλοιπο κουβάρι σε ένα άλλο παιδί από τον κύκλο που νομίζει ότι σχετίζεται (π.χ. ο καταναλωτής σοκολάτας κρατάει την άκρη του κουβαριού και δίνει το κουβάρι στον ιδιοκτήτη ψιλικατζίδικου) και εξηγεί γιατί σχετίζεται με αυτόν. Κατόπιν, το δεύτερο παιδί/ρόλος συνεχίζει κρατώντας ένα μέρος του σπάγκου, δίνει το κουβάρι σε άλλο παιδί/ρόλο και εξηγεί γιατί σχετίζεται με αυτό, το παιχνίδι συνεχίζεται, έως ότου και τα 8 παιδιά/ρόλοι να κρατούν ένα κομμάτι του σπάγκου και να δημιουργηθεί μια προσομοίωση ιστού αράχνης. Συμβουλή: Είναι σημαντικό και τα οχτώ παιδιά να κρατούν μέρος του σπάγκου. Επιτρέπεται, αν απαιτηθεί από τις αιτιολογίες σύνδεσης που δίνουν τα παιδιά, κάποιο από αυτά να κρατήσει δύο μέρη του σπάγκου.

3^ο βήμα: Ο/Η εκπαιδευτικός ενημερώνει ότι στις περιοχές που ευδοκμεί το κακαόδεντρο λόγω της κλιματικής αλλαγής είχε ξηρασία και αναπτύχθηκαν αρρώστιες στα κακαόδεντρα έτσι η παραγωγή κακάο μειώθηκε στο ελάχιστο. Ρωτά: «Ποιοι επηρεάζονται πρώτοι από την κατάσταση αυτή;» (οι καλλιεργητές). Ζητά από τους καλλιεργητές να κουνήσουν το σπάγκο τους. Καθώς αυτοί κουνούν το σπάγκο διαπιστώνουν ότι αυτός κινείται και στους υπόλοιπους. Τα παιδιά προτρέπονται να εξηγήσουν γιατί συμβαίνει αυτό.

Αν υπάρχει χρόνος επαναλαμβάνεται η διαδικασία με άλλα 8 παιδιά, αλλά αυτή τη φορά η συνθήκη της προβληματικής συμβαίνει σε περιοχή κατανάλωσης π.χ. η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται σε οικονομική κρίση και ζητά από τα μέλη κράτη της να αυξήσουν τους φόρους τους συγκεκριμένα, ορίζει το κακάο και τη σοκολάτα ως είδος πολυτελείας και αυξάνει το ΦΠΑ τους στον ανώτερο συντελεστή φορολογίας. «Ποιοι επηρεάζονται από αυτό; Γιατί; Ποιοι άλλοι θα επηρεαστούν στη συνέχεια; Γιατί;

Εργασία αξιολόγησης: Τα παιδιά δημιουργούν ατομικά ένα μικρό λογοτεχνικό κείμενο (ποίημα ή πεζό), παράγουν ένα κόμικ, ζωγραφίζουν ή δημιουργούν ένα κολάζ, με στόχο να αποδώσουν καλλιτεχνικά με ποιον τρόπο το εμπόριο και, ειδικότερα, το εμπόριο της σοκολάτας ενώνει ανθρώπους από διάφορα μέρη της γης.
Η εργασία μπορεί να προστεθεί στο **portfolio του/της μαθητή/τριας**.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: Υλικό προετοιμασίας για τον/την εκπαιδευτικό

Οι καρτέλες του πίνακα κόβονται. Οι πληροφορίες/λεζάντες και οι φωτογραφίες δημιουργούν δύο ξεχωριστά πακέτα. Τα μισά παιδιά παίρνουν τις φωτογραφίες και τα άλλα μισά τις πληροφορίες/λεζάντες. Στόχος είναι να ενώσουν κάθε φωτογραφία με τη πληροφορία/λεζάντα που της ταιριάζει, να τις βάλουν στη σειρά και να δημιουργήσουν την αλυσίδα παραγωγής και κατανάλωσης της σοκολάτας.

Οι φωτογραφίες ανήκουν στον οργανισμό «*Paraparaa teach about fair trade and cocoa*», και οι δημιουργοί τους είναι: **Pete Pattison, Karen Robinson, Elizabeth Hudson**. Ανασύρθηκαν από την ιστοσελίδα <https://www.paraparaa.org/bean-to-bar-presentation.html> και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ/ΛΕΖΑΝΤΕΣ

Ένα νέο κακαόδεντρο δίνει τους **πρώτους καρπούς** του μετά από **5 χρόνια**.

Θα χρειαστεί **6-8 μήνες** για να **μετασηματίσει τα άνθη** του σε καρπούς.

Οι καρποί είναι **ώριμοι** όταν πάρουν **κίτρινο** χρώμα. Κάθε **καρπός** κρύβει μέσα του έως **40 κόκκους** κακάο.

Μερικές εβδομάδες είναι αρκετές για να γίνει η **συγκομιδή** από όλα τα δέντρα της φυτείας.

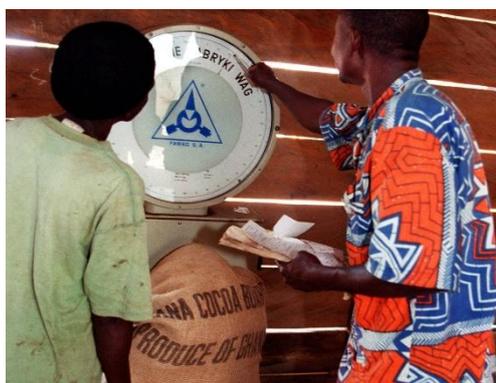
Οι **κόκκοι του κακάο** πρέπει να βγουν από τον καρπό στον οποίο **κρύβονται** μέσα σε μια **άσπρη παχύρευστη «κρέμα»**

Μόλις αφαιρεθούν από τον καρπό οι κόκκοι του κακάο (σπόροι) **σκεπάζονται 7 ημέρες** με φύλλα μπανανιάς ώστε να γίνει η διαδικασία της **ζύμωσης**.

7-10 ημέρες
χρειάζονται οι κόκκοι του
κακάο για να **ξεραθούν** στον
ήλιο.

Μερικές ημέρες
απαιτούνται για να
συσκευαστούν οι κόκκοι σε
τσουβάλια και να
οριστικοποιηθεί η
συμφωνία πώλησης μεταξύ
του αγρότη και του εμπόρου
κακάο.

2-3 εβδομάδες είναι αρκετές
για να **μεταφερθούν** οι
κόκκοι κακάο με φορτηγά
από την αποθήκη του
εμπόρου κακάο στο λιμάνι
και από εκεί με πλοία **στην**
Ευρώπη.

Μερικές ημέρες
για να **μεταφερθούν** με
φορτηγά από το λιμάνι της
Ευρώπης στα **εργαστήρια ή**
στις βιομηχανίες σοκολάτας

**Μερικές ώρες
για να παρασκευαστεί η
σοκολάτα αναμιγνύοντας
σκόνη κακάο, γάλα,
ζάχαρη και άλλα υλικά.**

Μερικές ώρες έως λίγους μήνες για να φτάσει η σοκολάτα στο κατάστημα και να αγοραστεί από τον καταναλωτή.

Μερικά λεπτά Για να φαγωθεί από τον καταναλωτή και να τελειώσει η ζωή της σοκολάτας.

Η τελευταία φωτογραφία ανασύρθηκε από Pixabay, και ο δημιουργός της είναι ο Bild von Moire ανασύρθηκε από το σύνδεσμο και είναι διαθέσιμη για μη εμπορική χρήση

<https://pixabay.com/de/photos/junge-essen-schokolade-muffin-709943/>

Οι κάρτες κόβονται και τοποθετούνται στην θέση που τους ταιριάζει στην ιστοριογραμμή της σοκολάτας. (Οι φιγούρες ανασύρθηκαν από την εφαρμογή

<https://www.storyboardthat.com/>)

Ιδιοκτήτης-αγρότης μικρής φυτείας κακάου στην Αφρική.

Ιδιοκτήτης βιομηχανίας σοκολάτας στην Ευρώπη.

Ζαχαροπλάστης -
εργαζόμενος σε
βιομηχανία σοκολάτας
στην Ευρώπη.

Διευθύντρια Σούπερ
Μάρκετ που πουλά
σοκολάτες στην
Ευρώπη.

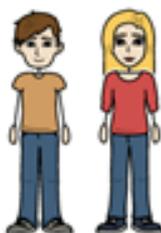
Έμπορος κακάο
αγοράζει
από την Αφρική και
πουλά στην Ευρώπη.

Οδηγός φορτηγού
που μεταφέρει κακάο
από τις φυτείες στο
λιμάνι.

Ευρωπαίοι
καταναλωτές που
τρώνε προϊόντα
κακάου (σοκολάτα,
μπισκότα, παγωτό,
κέικ) κάθε μέρα.

Εργαζόμενος σε
κατάστημα πώλησης
(σούπερ μάρκετ).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 : Υλικό προετοιμασίας για τον/την εκπαιδευτικό

Κάρτες με ρόλους για τη 2^η δραστηριότητα «Η σοκολάτα μας ενώνει».

Ιδιοκτήτης-αγρότης μικρής
φυτείας κακάου στην Αφρική

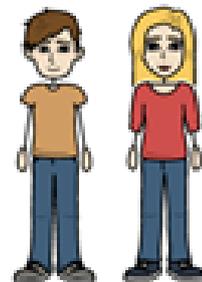
Ζαχαροπλάστης σε βιομηχανία
σοκολάτας στην Ευρώπη.

Έμπορος κακάο αγοράζει από
την Αφρική και πουλά στην
Ευρώπη.

Ευρωπαίοι καταναλωτές
τρώνε προϊόντα κακάου
κάθε μέρα.

Ιδιοκτήτης βιομηχανίας
σοκολάτας στην Ευρώπη.

Διευθύντρια Σούπερ Μάρκετ
που πουλά σοκολάτες στην
Ευρώπη.

Οδηγός φορτηγού που
μεταφέρει κακάο από τις
φυτείες στο λιμάνι.

Εργαζόμενος σε κατάστημα
που πουλά σοκολάτες
(π.χ. Σούπερ Μάρκετ).

3^ο εργαστήριο: Πόσο αξίζει ο κόπος τους;

Διάρκεια	2 διδακτικές ώρες
Σύνδεση με Αναλυτικό Πρόγραμμα	<i>Μαθηματικά:</i> Θεματική Ενότητα 3: Ποσοστά <i>Πολιτική και Κοινωνική Αγωγή:</i> Θεματική Ενότητα, Το άτομο και η Διεθνής Κοινότητα: Τα Ανθρώπινα Δικαιώματα
Δεξιότητες:	<i>Κατανόησης του κόσμου:</i> Αναστοχάζονται κριτικά τις γενεσιουργές αιτίες καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων. <i>Ενσυναίσθησης:</i> Εκφράζουν απόψεις και συλλογίζονται τις σκέψεις, τις αγωνίες, προβλήματα ανθρώπων σε άλλες χώρες.
Υλικά	Φύλλο εργασίας, ξυλομπογιές ή μαρκαδόροι βιντεοπροβολέας, σύνδεση με το διαδύκτιο.

1^ο βήμα: Τα παιδιά ενημερώνονται ότι το 2019, στην [Ευρώπη παρήχθησαν 3,7 εκατομμύρια](#) τόνοι σοκολάτας με έσοδα [53 δισεκατομμύρια ευρώ](#) περίπου. Ψηφίζουν ανυψώνοντας χέρια αν οι καλλιεργητές που προμηθεύουν την Ευρώπη κακάο, σύμφωνα με τα μεγέθη του εμπορίου σοκολάτας, έχουν μια άνετη ή μία στερημένη ζωή και δικαιολογούν την άποψή τους.

2^ο βήμα: Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες των τεσσάρων και εργάζονται στο φύλλο εργασίας.

3^ο βήμα: Οι ομάδες αναρτούν τα φύλλα εργασίας στον πίνακα της τάξης και παρουσιάζουν τις απόψεις τους. Στην ολομέλεια γίνεται συγκριτική μελέτη των σχεδιαγραμμάτων και συζήτηση ώστε να καταλήξουν σε κοινό συμπέρασμα για το ποσοστό που είναι δίκαιο για κάθε συμμετέχοντα στην αλυσίδα.

4^ο βήμα: Στην ολομέλεια παρακολουθούν **τα πρώτα 1:43' λεπτά** του [2^{ου} μέρους του βίντεο](#) και συγκρίνουν την πραγματικότητα με όσα κατέγραψαν στο φύλλο εργασίας.

5^ο βήμα: Ακολουθεί στην ολομέλεια συζήτηση με θέμα: Είναι δίκαιη η πραγματικότητα; Δικαιολογήστε την άποψή σας; Τι προβλήματα αντιμετωπίζει ένας άνθρωπος όταν βρίσκεται σε κατάσταση φτώχειας; Ποια βασικά του δικαιώματα δεν εκπληρώνονται; Γιατί οι μικροί καλλιεργητές αφού είναι σκληρά εργαζόμενοι δεν καλύπτουν τις βασικές τους ανάγκες για μια αξιοπρεπή ζωή; Ποια προβλήματα άραγε αντιμετωπίζουν τα παιδιά των μικρών καλλιεργητών κακάο; Πώς θα νιώθατε αν βρισκόσασταν στη θέση τους; Τι θα λέγατε στους Ευρωπαίους καταναλωτές;

Εργασία αξιολόγησης: Τα παιδιά μπαίνουν στη θέση του καλλιεργητή και γράφουν με μορφή γράμματος σε φίλο / συγγενή ή ημερολογίου ένα κείμενο στο οποίο περιγράφονται οι σκέψεις του, τα συναισθήματά του, οι αγωνίες του για τον ίδιο και την οικογένειά του. Η εργασία μπορεί να ενταχθεί στο **portfolio** του μαθητή/τριας.

4^ο εργαστήριο: δραστηριότητα: Γνωρίζω το Δίκαιο Εμπόριο

Διάρκεια	2 διδακτικές ώρες
Σύνδεση με Αναλυτικό Πρόγραμμα	<u>Γλώσσα</u> , Ενότητα 13, Πώς παίρνουμε πληροφορίες κάνοντας ερωτήσεις.
Δεξιότητες	<u>Αυτόνομης μάθησης</u> : Αποκτούν γνώση με ελάχιστη επιτήρηση. <u>Πολιτειότητα</u> : Συζητούν πώς μπορεί να βελτιωθεί η ζωή των μικρών καλλιεργητών στις αναπτυσσόμενες χώρες.
Προετοιμασία	Δημιουργία καρτελών πληροφοριών για το Δίκαιο Εμπόριο.
Υλικά	Καρτέλες πληροφοριών (μία για κάθε παιδί), φωτοτυπίες Φύλλου Εργασίας, βίντεο-προβολέας, σύνδεση με διαδίκτυο.

1ο βήμα: Ο/Η εκπαιδευτικός γράφει στον πίνακα το νούμερο [863 εκατομμύρια](#) και εξηγεί ότι τόσοι άνθρωποι ζουν σε ακραία φτώχεια. Συμπληρώνει ότι ένας τρόπος για να μειώσουμε τη φτώχεια στις αναπτυσσόμενες χώρες, είναι το Δίκαιο Εμπόριο. Τα παιδιά δηλώνουν τι ξέρουν ή τι φαντάζονται γι' αυτό. Καταγράφονται λέξεις-κλειδιά.

2ο βήμα: Ακολουθώντας την τεχνική ανάγνωσης «[παζλ](#)», τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες με τόσα μέλη, ώστε το κάθε μέλος να πάρει το φύλλο εργασίας και μια διαφορετική καρτέλα πληροφοριών, από τα υπόλοιπα μέλη, τις οποίες έχει προετοιμάσει ο/η εκπαιδευτικός. Για παράδειγμα: χωρίζονται σε ομάδες των τεσσάρων μελών· το 1ο παιδί έχει μια καρτέλα που εξηγεί τι είναι το Δίκαιο Εμπόριο, το 2ο μία καρτέλα που αναφέρει πότε ξεκίνησε και πώς αναπτύχθηκε, το 3ο μία καρτέλα για το σήμα/ετικέτα του και το 4ο παιδί μία καρτέλα με τις αρχές του Δικαίου Εμπορίου. Τα παιδιά έχουν 15 λεπτά για να διαβάσουν και να εξοικειωθούν με τις πληροφορίες της καρτέλας τους.

3ο βήμα: Τα παιδιά με τις ίδιες καρτέλες φεύγουν από τις ομάδες τους και δημιουργούν νέες ομάδες, τις «Ομάδες Ειδικότητας». Εκεί συζητούν όσα διάβασαν με σκοπό να βεβαιωθούν ότι έχουν κατανοήσει σωστά τις πληροφορίες και να διευκρινίσουν «θολά» σημεία. Η διαδικασία διαρκεί άλλα 15 λεπτά.

4ο βήμα: Τα παιδιά επιστρέφουν στην αρχική τους ομάδα «Βασική Ομάδα» και παρουσιάζουν με τη σειρά τις πληροφορίες τους για το Δίκαιο Εμπόριο, δέχονται ερωτήσεις από τα μέλη της ομάδας τους και παρέχουν διευκρινήσεις.

5ο βήμα: Παρακολουθούν το υπόλοιπο βίντεο «[My fair trade adventure](#)» (από το 1:44' έως τέλος). Στην ολομέλεια συζητούν, συγκρίνουν όσα διάβασαν, όσα συζήτησαν και όσα περιγράφονται στο βίντεο και ελέγχουν την ορθότητα των αρχικών ιδεών. Καταλήγουν σε συμπεράσματα για το πώς μπορεί να βελτιωθεί η ζωή των μικρών καλλιεργητών στις αναπτυσσόμενες χώρες μέσω του Δικαίου

Εργασία αξιολόγησης: Τα παιδιά ατομικά ή σε ζευγάρια δημιουργούν σταυρόλεξα ή κουίζ για το Δίκαιο Εμπόριο είτε σε χαρτί ή ψηφιακά χρησιμοποιώντας τις εφαρμογές <https://crosswordlabs.com>, ή www.wordwall.com.

Εμπορίου.

Φύλλο εργασίας: Μαθαίνω για το Δίκαιο Εμπόριο

Όνομα: _____

Σε αυτή τη στήλη γράφω ότι σχετίζεται με την ΟΜΑΔΑ της ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ μου	Σε αυτή τη στήλη γράφω ότι σχετίζεται με την ΒΑΣΙΚΗ μου ΟΜΑΔΑ
Έχω ειδικευθεί στο θέμα:	Τα θέματα που παρουσιάστηκαν στην «Βασική Ομάδα» εργασίας μου ήταν:
Σημειώνω δύο πράγματα που έμαθα μόνος/νη από το κείμενο της «Ειδικότητάς» μου.	
1.	Σημειώνω δύο τουλάχιστον νέα πράγματα που έμαθα στην «Βασική Ομάδα» εργασίας μου.
2.	1.
Σημειώνω κάτι νέο που έμαθα από την «Ομάδα της Ειδικότητάς» μου.	2.
	Σημειώνω τουλάχιστον μία ερώτηση (απορία) για το Δίκαιο Εμπόριο στην οποία θα ήθελα απάντηση.

5^ο εργαστήριο: Δίκαιο Εμπόριο και 17 Παγκόσμιοι Στόχοι

Διάρκεια	2 διδακτικές ώρες
Σχέση με το Α.Π.	Γλώσσα: Ενότητα 13, Πώς παίρνουμε πληροφορίες κάνοντας ερωτήσεις.
Μαθησιακοί Στόχοι	Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου: Μπορούν να αξιολογούν τον αντίκτυπο του Παγκόσμιου Εμπορίου στην ανθρώπινη ζωή και το φυσικό περιβάλλον. Πολιτειότητα: Συζητούν τι μπορεί να γίνει για να βελτιωθεί το Παγκόσμιο Εμπόριο.
Προετοιμασία	Πρόσκληση σε ειδικό ομιλητή
Υλικά	Φωτοτυπίες φύλλου εργασίας, βίντεο-προβολέας, σύνδεση στο διαδίκτυο.

1^ο βήμα: Τα παιδιά με ιδεοκαταιγισμό απαντούν στην ερώτηση: «Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα του πλανήτη;». Οι απαντήσεις καταγράφονται στον πίνακα και ομαδοποιούνται (π.χ. προβλήματα που αναφέρονται στην κοινωνία, προβλήματα που αναφέρονται στο περιβάλλον κ.ά.).

2^ο βήμα: Στην ολομέλεια παρουσιάζεται το βίντεο «[Η Μαλάλα μιλά για τους 17 Παγκόσμιους Στόχους](#)» των Ηνωμένων Εθνών. Ζητάμε από τα παιδιά καθώς προβάλλεται το βίντεο να σημειώνουν τα παγκόσμια προβλήματα στα οποία αναφέρεται. Στο τέλος της προβολής, τα παιδιά αναζητούν τα κοινά σημεία με τα προβλήματα που εντόπισαν στον ιδεοκαταιγισμό.

3^ο βήμα: Ανά δύο εργάζονται στο φύλλο εργασίας για 10 λεπτά· έπειτα ενώνονται με ένα άλλο ζευγάρι σχηματίζοντας τετραμελή ομάδα και συζητούν όσα έχουν καταγράψει, βρίσκουν ομοιότητες και διαφορές, σημεία που απαιτούν αποσαφήνιση και συμπληρώνουν την κοινή παρουσίασή τους. Κατόπιν, ενώνονται με μία ακόμη τετράδα, συζητούν τις ιδέες τους, βρίσκουν ομοιότητες και διαφορές και αποφασίζουν την κοινή τους παρουσίαση στην τάξη. Οι τελικές ομάδες παρουσιάζουν τις απόψεις τους και δέχονται ερωτήσεις.

4^ο βήμα: Στην ολομέλεια συζητούν ζητήματα όπως: «Είναι τελικά σημαντικό το Παγκόσμιο Εμπόριο να ακολουθεί αρχές Δίκαιου Εμπορίου;» «Γιατί;» «Ποιους τομείς της ανθρώπινης ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος επηρεάζει αρνητικά το Παγκόσμιο Εμπόριο με τις πρακτικές που ακολουθεί ως σήμερα;» «Μπορεί το Παγκόσμιο Εμπόριο να αλλάξει μελλοντικά;» «Με ποιους τρόπους;» Καταγράφουν απόψεις και ερωτήματα με σκοπό να τα συζητήσουν με ειδικό που προσκαλείται στην τάξη τους.

Φύλλο εργασίας: Τι θα συνέβαινε αν.....

Ομάδα: _____ **Ημερομηνία** _____

Στην φωτογραφία παρουσιάζονται οι 17 Παγκόσμιοι Στόχοι (Στόχοι της Βιώσιμης Ανάπτυξης) τους οποίους τα Ηνωμένα Έθνη, ανάμεσά τους και η Ελλάδα, συμφώνησαν να βελτιώσουν στον πλανήτη ως το 2030.

Ποιοι από αυτούς θα μπορούσαν να επιτευχθούν γρηγορότερα αν το Παγκόσμιο Εμπόριο ακολουθούσε τις αρχές του Δίκαιου Εμπορίου;

Συζητήστε και παρουσιάστε τις απόψεις σας σε άλλα δύο μέλη της τάξης σας. Μετά, ενωθείτε με άλλη μία ομάδα 4 ατόμων συζητήστε τις ομοιότητες και τις διαφορές σας και δημιουργήστε μια κοινή παρουσίαση για την ολομέλεια της τάξης.

Θα βελτιωνόταν ο στόχος _____ γιατί

_____

Θα βελτιωνόταν ο στόχος _____ γιατί

_____

_____

_____

Θα βελτιωνόταν ο στόχος _____ γιατί

_____

_____

6^ο Εργαστήριο: Η Δύναμη του Καταναλωτή

Διάρκεια	2 διδακτικές ώρες
Σύνδεση με Α.Π.	<i>Μαθηματικά:</i> Ενότητα 4
Δεξιότητες	<i>Προσαρμοστικότητα:</i> Αλλάζουν τις απόψεις τους αν με λογικά επιχειρήματα αποδειχθούν λανθασμένες. <i>Πολιτειότητα:</i> Εξασκούν την ευθύνη τους ως πολίτες να ενεργούν. <i>Δεξιότητες κριτικής και αναλυτικής σκέψης:</i> Αξιολογούν τις επιπτώσεις διαφορετικών επιλογών.
Υλικά	Χαρτάκια post it, Στατιστικός πίνακας, Φωτοτυπίες φύλλου εργασίας, προαιρετικά διαδραστικός πίνακας και βιντεο-προβολέας.

1^ο βήμα: Τα παιδιά παρακινούνται να στοχαστούν επί 1 λεπτό και να απαντήσουν, γράφοντας «Ναι» ή «Όχι» σε χαρτάκι «post it», στο ερώτημα: «Έχουμε δύναμη ως καταναλωτές;» Τα χαρτάκια αναρτώνται σε πίνακα ανακοινώσεων σε δύο στήλες για να εξαχθούν συμπεράσματα για το τι πιστεύει η πλειονότητα αυτών στην τάξη.

2^ο βήμα: Διεξάγεται μικρή έρευνα για την καταναλωτική δύναμη της τάξης σε προϊόντα σοκολάτας όπου κάθε παιδί καταγράφει τα στοιχεία του σε αναρτημένο πίνακα στην τάξη (Παράρτημα).

3^ο βήμα: Στην ολομέλεια ή στις ομάδες υπολογίζονται τα σύνολα στις στήλες του πίνακα και εξάγονται συμπεράσματα για τα χρήματα που καταναλώνει η τάξη στην αγορά σοκολατοειδών.

Επέκταση: Αν υπάρχει χρόνος η έρευνα μπορεί να υλοποιηθεί σε όλο το σχολείο και τα παιδιά να σχεδιάσουν ερωτηματολόγιο, να συγκεντρώσουν και να επεξεργαστούν τα στοιχεία.

4^ο βήμα: Συζητούν στην ολομέλεια, ή στις ομάδες: «Τελικά έχουν δύναμη οι καταναλωτές;» «Τι θα συμβεί σε εταιρείες που ακολουθούν άδικες πρακτικές αν οι καταναλωτές αποφασίσουν να μην επιλέγουν τα προϊόντα τους;» Δημιουργούν νοητικό χάρτη στον πίνακα, σε χαρτί ή με ψηφιακό εργαλείο (π.χ. bubll us, miro, jamboard κλπ). Αν εργαστούν σε ομάδες παρουσιάζουν το χάρτη τους.

5^ο βήμα: Δημιουργούν αφίσες με θέμα: «Δίκαιο Εμπόριο και η Δύναμη του Καταναλωτή» αφού προηγουμένως συζητήσουν για τα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνει μία αφίσα. Στις ομάδες παίρνουν φωτοτυπημένες [αφίσες άλλων παιδιών](#), τις παρατηρούν και τις αξιολογούν αιτιολογημένα σε φύλλο αξιολόγησης.

Εργασία αυτοαξιολόγησης: Τα παιδιά ατομικά δημιουργούν με ψηφιακό τρόπο, π.χ. με την εφαρμογή www.canva.com, ή σε χαρτί Α3, αφίσες με θέμα: «Δίκαιο Εμπόριο και η Δύναμη του Καταναλωτή». Αυτοαξιολογούν την αφίσα τους, κάνουν διορθώσεις αν χρειάζεται και τις αναρτούν σε πίνακες ανακοινώσεων του σχολείου και σε πίνακες ανακοινώσεων της τοπικής κοινωνίας. Η εργασία μπορεί να προστεθεί **στο portfolio του/της μαθητή/τριας/**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Έρευνα, «Η Δύναμη μας ως Καταναλωτές»

ΟΝΟΜΑ	Κόστος αγαπημένης σοκολάτας	Αριθμός σοκαλατών που καταναλώνεται σε μια εβδομάδα	Συνολικό ποσό χρημάτων που καταναλώνεται για σοκολάτες σε μια εβδομάδα	Συνολικό ποσό χρημάτων που καταναλώνεται για σοκολάτες σε ένα μήνα.	Συνολικό ποσό χρημάτων που καταναλώνεται για σοκολάτες σε ένα χρόνο.
	ΣΥΝΟΛΟ				

Φύλλο Αξιολόγησης Αφίσας

Ομάδα: _____

Παρατηρήστε στην αφίσα που σας δόθηκε: το μέγεθος των γραμμάτων της, το μέγεθος του κειμένου της, το ύφος του κειμένου της, τα χρώματα που χρησιμοποιεί, τις εικόνες που χρησιμοποιεί, την ποσότητα των χρωμάτων και των εικόνων, την οργάνωση των στοιχείων της (π.χ. πού έχει το μήνυμα, πού έχει την εικόνα κλπ.) και αξιολογήστε την με βάση τα παρακάτω κριτήρια. Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

Κριτήριο	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ;
Ελκύει την προσοχή του περαστικού;			
Μπορεί ο περαστικός να διαβάσει το μήνυμά της από μακριά;			
Πληροφορεί τον αναγνώστη με σύντομο τρόπο σε ποιο θέμα αναφέρεται;			
Πληροφορεί τον αναγνώστη με ενδιαφέρον τρόπο;			
Πείθει τους αναγνώστες να αναλάβουν δράση για το θέμα της;			

7^ο Εργαστήριο: Αξιολογώ, και Σχεδιάζω Νέες Δράσεις

Διάρκεια	1 διδακτική ώρα
Δεξιότητες:	<i>Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου:</i> αναστοχάζονται κριτικά τις αξίες και τις πεποιθήσεις τους. <i>Πολιτειότητα:</i> συζητούν τα επόμενα βήματα ώστε να συμμετέχουν ενεργά στην διάδοση των αρχών και του σκοπού του Δίκαιου Εμπορίου.
Υλικά	Χαρτάκια post it, φύλλο εργασίας/αξιολόγησης και φύλλο αυτο-αξιολόγησης

1^ο βήμα: Ενημερώνονται ότι το πρόγραμμα έφτασε στο τέλος του και συμπληρώνουν το φύλλο εργασίας/αξιολόγησης, το οποίο **μπορεί να προστεθεί στο portfolio του/της μαθητή/τριας.**

2^ο βήμα: Κατόπιν, σε χαρτάκια post it διαφορετικών χρωμάτων γράφουν στο ένα χρώμα (π.χ. πράσινο) τι τους άρεσε από το πρόγραμμα και στο άλλο (π.χ. κίτρινο) τι δεν τους άρεσε ή τι θα ήθελαν να γίνει διαφορετικά. Οι απόψεις συγκεντρώνονται σε εμφανές σημείο και ομαδοποιούνται, αν είναι δυνατό. Γίνεται συζήτηση για διευκρινίσεις και τρόπους βελτίωσης των αρνητικών σημείων.

3^ο βήμα: Τα παιδιά συμπληρώνουν το φύλλο αυτο-αξιολόγησης.

4^ο βήμα: Εξετάζουν το ενδεχόμενο να συνεχίσουν τα εργαστήρια δεξιοτήτων με τη θεματική ενότητα «Ενδιαφέρομαι και ενεργώ- κοινωνική συναίσθηση και ευθύνη» και συζητούν το ερώτημα: «Με ποιες δράσεις μπορούμε να ενημερώσουμε τα μέλη της σχολικής και της τοπικής κοινότητας για τις δυνατότητες που έχουν να συμβάλλουν ως καταναλωτές στη δημιουργία ενός δικαιότερου κόσμου;». Επιλέγουν τη δράση ή τις δράσεις τους.

Επέκταση: Σε επόμενα μαθήματα καθορίζουν το κοινό που θα απευθύνουν τις δράσεις τους, σχεδιάζουν την οργάνωση της/των δράσεων, θέτουν χρονοδιαγράμματα, αναλαμβάνουν ρόλους και υπευθυνότητες, εκτελούν τον σχεδιασμό τους και αξιολογούν.

Φύλλο Εργασίας-Αξιολόγησης

Όνομα

Ημερομηνία

<p>Εξήγησε σε κάποιον που δε γνωρίζει με δικά σου λόγια τι είναι «Δίκαιο Εμπόριο».</p>	<p>Φτιάξε ένα μικρό κατάλογο με λέξεις που ταιριάζουν στους κανόνες του Δίκαιου Εμπορίου.</p>
	
<p>Δημιούργησε ένα μικρό κατάλογο με πρακτικές εμπορίου που θα έπρεπε να τις σέβονται όλοι.</p>	<p>Γράψε ένα ή δύο παραδείγματα πρακτικών εμπορίου που δεν ανήκουν στο Δίκαιο Εμπόριο.</p>

Φύλλο αυτοαξιολόγησης

Όνομα _____ Ημερομηνία _____

Χρωμάτισε το προσωπάκι που ταιριάζει καλύτερα στην άποψή σου

	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΑΚΙ	ΠΟΛΥ
Μπορώ να εξηγήσω γιατί τα ανθρώπινα δικαιώματα πρέπει να προστατεύονται και να είναι σεβαστά παντού στον κόσμο.			
Πιστεύω ότι όλοι μαζί μπορούμε να κάνουμε τον πλανήτη μας ένα δίκαιο μέρος για όλους.			
Μπορώ να περιγράψω ένα ή περισσότερους τρόπους με τους οποίους οι πολίτες / καταναλωτές έχουν τη δύναμη να φέρουν θετική αλλαγή σε άδικες πρακτικές του εμπορίου.			
Πιστεύω ότι όλα τα παιδιά στον κόσμο πρέπει να πηγαίνουν σχολείο και μπορώ να εξηγήσω πώς νιώθουν εκείνα που δεν έχουν αυτή την ευκαιρία.			
Πιστεύω ότι όλοι οι εργαζόμενοι πρέπει να πληρώνονται δίκαια για τον κόπο τους και μπορώ να περιγράψω συναισθήματα που νιώθει ένας εργαζόμενος όταν δεν πληρώνεται δίκαια.			
Πιστεύω ότι όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα στο παιχνίδι και μπορώ να περιγράψω τα συναισθήματα που νιώθει ένα παιδί που θέλει να παίξει, αλλά αναγκάζεται να δουλέψει.			

Χρήσιμοι σύνδεσμοι

2^ο εργαστήριο, 4^ο βήμα: Reading Rockets, Μέθοδος ανάγνωσης και κατανόησης νέων πληροφοριών Jigsaw (Παζλ), <https://www.readingrockets.org/strategies/jigsaw>

5^ο εργαστήριο, 5^ο βήμα: Προτάσεις για συνεργασία με εξωτερικούς φορείς.

- Ένωση Καταναλωτών η Ποιότητα της Ζωής <https://www.ekpizo.gr/>
- Ένωση εργαζομένων καταναλωτών Ελλάδας <https://eeke.gr/>
- Συνήγορος του καταναλωτή <http://www.synigoroskatanaloti.gr/>
- Fair Trade Hellas <https://www.fairtrade.gr/>

6^ο εργαστήριο 5^ο βήμα: Σύνδεσμος όπου υπάρχουν [αφίσες άλλων παιδιών](#) με θέμα το Δίκαιο Εμπόριο (google search: fair trade poster ideas kids).

Βίντεο

- **2^ο εργαστήριο, 1^η δραστηριότητα, 4^ο βήμα:** Το πρώτο μέρος του βίντεο «My fair Trade Adventure» με ελληνικούς υπότιτλους <https://www.youtube.com/watch?v=Tr8CEmowmeo&t=8s> και στο σύνδεσμο <https://video.link/w/LIb4c>
- **3^ο εργαστήριο, 4^ο βήμα (έως το 1:43')** και **4^ο εργαστήριο 5^ο βήμα (1:44' έως τέλος)** :Το δεύτερο μέρος του βίντεο «My fair trade adventure» με ελληνικούς υπότιτλους https://www.youtube.com/watch?v=riMNJzW_DQE και στο σύνδεσμο <https://video.link/w/hJb4c>
- **5^ο εργαστήριο 2^ο βήμα:** Βίντεο «Η Μαλάλα μιλά για τους 17 Παγκόσμιους Στόχους» <https://www.youtube.com/watch?v=rpaAKISXGiE> και στο σύνδεσμο <https://video.link/w/BJb4c>
- **Άλλα ενδιαφέροντα βίντεο**
- Βίντεο στα αγγλικά «My fair Trade Adventure» <https://www.youtube.com/watch?v=cEQ56WPZsdE> και στο σύνδεσμο <https://video.link/w/Efe4c>
- The story of chocolate Unwrapping the bar <https://www.youtube.com/watch?v=-XbP4cn8xhU&t=8s> και στο σύνδεσμο <https://video.link/w/Ofe4c>
- Ένα σούπερ μάρκετ για δίκαιο εμπόριο <https://www.youtube.com/watch?v=7viplItWSm8> και στο σύνδεσμο <https://video.link/w/fge4c>

Πηγές πληροφοριών για το Δίκαιο Εμπόριο και τη Σοκολάτα:

- Η Χάρτα του Διεθνούς Δίκαιου και Αλληλέγγυου Εμπορίου <https://worldfairtradedaygreece.com/2019/04/18/international-fair-trade-charter/>
- Fair Trade International <https://www.fairtrade.net/>
- 10 Facts about Fair Trade chocolate <https://www.fairtrade.org.uk/media-centre/blog/10-facts-about-fairtrade-chocolate/>
- World Cocoa Foundation <https://www.worldcocoafoundation.org/>
- Eurostat, 2020, EU production of chocolate, <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/ddn-20200831-1>
- CBI, Ministry of foreign Affairs, Netherland, 2020, What is the demand for cocoa in the European Market? <https://www.cbi.eu/market-information/cocoa/trade-statistics>

Πηγές πληροφοριών για τους 17 Παγκόσμιους Στόχους

- The World's largest Lesson <https://worldslargestlesson.globalgoals.org/>
- Ελληνική Πλατφόρμα για την ανάπτυξη, 17 στόχοι, <http://hellenicplatform.org/oi-17-stoxoi/>
- Πληροφορίες για τη Μαλάλα Γιουσαφζάι: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%B1%CE%BB%CE%AC%CE%BB%CE%B1_%CE%93%CE%B9%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B1%CF%86%CE%B6%CE%AC%CE%B9

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: «Πόσο Δίκαιη είναι η σοκολάτα σου;»

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Στο πρόγραμμα με τίτλο: «Πόσο δίκαιη είναι η σοκολάτα σου;» τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να αντιληφθούν και να εξηγήσουν πώς συνδέονται με άλλους ανθρώπους στον κόσμο μέσω της κατανάλωσης μιας σοκολάτας.

Σωστό ή Λάθος

2. Το πρόγραμμα «Πόσο δίκαιη είναι η σοκολάτα σου;» συνδέεται με τα μαθήματα
  - i) Γλώσσα Μαθηματικά και Γεωγραφία
  - ii) Γλώσσα Μαθηματικά Πολιτική και Κοινωνική Αγωγή
  - iii) **Γλώσσα, Μαθηματικά, Γεωγραφία, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή**
3. Οι δεξιότητες στόχευσης του προγράμματος «Πόσο δίκαιη είναι η σοκολάτα σου ανήκουν:
  - i) **Στην ομάδα δεξιοτήτων του νου και στη ομάδα δεξιοτήτων ζωής**
  - ii) Στην ομάδα δεξιοτήτων του νου
  - iii) Στην ομάδα δεξιοτήτων ζωής
4. Η υποενότητα με τίτλο «Προαπαιτούμενες Γνώσεις για τον εκπαιδευτικό» του προγράμματος «Πόσο δίκαιη είναι η σοκολάτα σου;» δίνει πληροφορίες για το Δίκαιο Εμπόριο και αφορά μόνο την ενημέρωση των εκπαιδευτικών για το συγκεκριμένο θέμα.

Σωστό ή Λάθος

5. Στο 3^ο εργαστήριο του προγράμματος «Πόσο δίκαιη είναι η σοκολάτα σου;» τα παιδιά αξιοποιούν δεξιότητες ανθεκτικότητας γράφοντας ένα κείμενο από τη σκοπιά μικρού καλλιεργητή από αναπτυσσόμενη χώρα.

Σωστό ή Λάθος

6. Τα παιδιά στο πρόγραμμα «Πόσο δίκαιη είναι η σοκολάτα σου;» ενημερώνονται για το Δίκαιο Εμπόριο (αρχές, κανόνες, ιστορία, σήμα) με
  - i) Παρουσίαση από τον/την εκπαιδευτικό
  - ii) Σχετικό βίντεο
  - iii) **τη μέθοδο παζλ**

7. Τα παιδιά με τη συμμετοχή τους στο 5^ο εργαστήριο του προγράμματος « Πόσο δίκαιη είναι η σοκολάτα σου;» κατανοούν ότι οι 17 Παγκόσμιοι Στόχοι δεν έχουν καμιά σχέση με το Δίκαιο Εμπόριο

Σωστό ή Λάθος

8. Τα παιδιά με στόχο να κατανοήσουν την έννοια η «δύναμη του καταναλωτή» στο πρόγραμμα «Πόσο δίκαιη είναι η σοκολάτα σου;» διεξάγουν μικρή έρευνα για καταναλωτικές τους συνήθειες στην τάξη τους.

Σωστό ή Λάθος

9. Τα παιδιά στο πρόγραμμα «Πόσο δίκαιη είναι η σοκολάτα σου;» υιοθετούν συμπεριφορά ενεργών πολιτών γιατί
- i) Διοργανώνουν ενημερωτική εκδήλωση για την σχολική και την τοπική κοινότητα με θέμα το Δίκαιο Εμπόριο.
  - ii) Δημιουργούν ενημερωτικές αφίσες για το Δίκαιο Εμπόριο και τη δύναμη του καταναλωτή και τις αναρτούν σε πίνακες ανακοινώσεων του σχολείου και τις τοπική κοινότητας.
  - iii) Γράφουν άρθρο με θέμα το Δίκαιο Εμπόριο και τη δύναμη του καταναλωτή στην τοπική εφημερίδα.
10. Το πρόγραμμα «Πόσο Δίκαιη είναι η σοκολάτα σου;» δεν δίνει δυνατότητες για περαιτέρω ανάπτυξη σε άλλη θεματική ενότητα.

Σωστό ή Λάθος